

МІЖКУЛЬТУРНА І КРОСКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

Анотація. Розглянуто зміст поняття "комунікація", виділено специфічні риси міжкультурної і кроскультурної комунікацій. Подано аналіз цих явищ, які стрімко розвиваються у сучасному світі. Наведено порівняння між типами комунікації та її особливостями.

Аннотация. Рассмотрено содержание понятия "коммуникация" и выделены специфические черты межкультурной и кроскультурной коммуникации. Представлен анализ этих явлений, которые стремительно развиваются в современном мире. Приведено сравнение между типами коммуникации и ее особенностями.

Annotation. The article deals with the concept of communication. Specific features of intercultural and crosscultural communication have been highlighted. Analysis of these phenomena which are rapidly developing in the world today has been made. The types of communication and its characteristics have been compared.

Ключеві слова: міжкультурна комунікація, кроскультурна комунікація, декодування.

Зважаючи на те, що світ стає більш культурно ускладненим і плюралістичним, зростає важливість тем, пов'язаних з міжкультурною комунікацією. Під комунікацією розуміють спілкування як процес соціальної взаємодії, взятий у знаковому аспекті, між різними людьми, націями і навіть цивілізаціями [1, с. 15]. Здатність спілкуватися, незважаючи на культурні бар'єри, впливає на наше життя і життя людства в цілому. Тому постає питання: "Чи можна якось удосконалити навички цього спілкування?".

Мета статті – аналіз основних аспектів міжкультурної комунікації та виявлення проблем людського спілкування.

Міжкультурна й кроскультурна комунікація стали темою багатьох досліджень. Вивчення міжкультурної комунікації пов'язане з іменами зарубіжних і українських дослідників: Е. Голл, А. Кребет, Д. Трагер, В. Андрущенко, Дзюби, О. Гриценко, А. Єрмоленко, П. Скрипки та ін.

У вивченні питання про структуру міжкультурної комунікації більшість зарубіжних і вітчизняних фахівців у цій галузі дотримуються точки зору, згідно з якою говорити про міжкультурну комунікацію можна лише в тому випадку, якщо її учасники представляють різні культури й усвідомлюють усі культурні явища, які не належать до їх культури.

Вчені пропонували різні визначення комунікації, у тому числі міжкультурної і кроскультурної. Наприклад, Портер К. М. і Самовар О. В. дають комунікації таке визначення: "...Те, що присутнє кожного разу, коли хтось реагує на поведінку або наслідки поведінки іншої людини..." [2]. Слід визначити комунікацію, як обмін знаннями, ідеями, думками, поняттями й емоціями, що відбуваються між людьми.

Міжкультурна комунікація – це процес взаємного зв'язку і взаємодії представників різних культур. Це специфічна суб'єкт-суб'єктна взаємодія, у якій відбувається обмін інформацією, досвідом, вміннями і навичками носіїв різних типів культур.

Міжкультурній комунікації властива низка особливостей, які роблять її більш складною ніж внутрішньокультурну або міжособисту комунікацію. Щоб розібратися в цих специфічних особливостях, необхідно отримати більш повне уявлення про базові компоненти комунікативного процесу [3].

Компоненти комунікативного процесу можна диференціювати декількома способами. Один із них визначає види, за допомогою яких може здійснюватися комунікація. Люди спілкуються, використовуючи дві модальності: вербальну і невербальну.

Вербальний модус включає в себе мову з його унікальними складовими: фонемами, морфемами, лексикою, синтаксисом, граматику, фонологією, семантикою і прагматикою. Вербальна мова містить ці компоненти і смислові системи, які забезпечують обмін ідеями, думками і почуттями.

Невербальна модальність включає в себе немовну поведінку, в тому числі, вираз обличчя, погляд, контакт очей, голосові інтонації і паралінгвістичні підказки, міжособистісний простір, жести, пози тіла і паузи.

Інший спосіб подивитися на комунікативний процес – описати його в термінах кодування і декодування. Кодуванням називають процес, за допомогою якого люди вибирають, свідомо чи несвідомо, певну модальність і метод, за допомогою яких можна створити і не відкрито надіслати повідомлення комусь.

Декодуванням називають процес, за допомогою якого людина приймає сигнали, розшифровує і переводить ці сигнали в смислові сполучення. Подібно до того, як "адекватне" кодування залежить від розуміння і використання правил вербальної і невербальної поведінки, "адекватне" декодування залежить від цих же правил, з тим, щоб повідомлення були проінтерпретовані в такому ключі, в якому їх передбачалося передати.

Комунікація – надзвичайно складний процес кодування і декодування, що трапляється у швидкісній послідовності і накладаються один на одного так, що вони відбуваються майже одночасно [4]. Саме цей швидкий обмін посланнями, коли люди стають то відправниками, то одержувачами, і робить вивчення комунікації настільки

Важливо зазначити, що спілкування виникає між суб'єктами, які мають розбіжності, діють у різних ціннісних пріоритетах. Тому багато проблем спілкування концентруються саме навколо поняття цінності, а також пов'язані з потребами й установками, що формуються культурою.

Якщо людина прагне, щоб спілкування було успішним, то потрібно не тільки усвідомити, що є найбільш цінним для неї, а й також що є цінним для тієї культури, з представниками якої відбувається спілкування. Людині можуть не подобатися ті речі, які є найбільш цінними для інших, але потрібно визнати важливість цих цінностей для інших, а інші повинні визнати важливість ваших цінностей для вас.

У багатьох контекстах термін кроскультурна комунікація використовується як синонім терміна міжкультурна комунікація. У контексті комунікації різниці між цими термінами немає; однак важлива відмінність між кроскультурним та міжкультурним дослідженням. Кроскультурне дослідження порівнює дві або більше культур за деякою цікавою мінливістю (наприклад, з'ясовуються відмінності між культурами у виразі емоцій). Міжкультурне дослідження стосується вивчення інтерації між представниками двох конкретних культур (наприклад, з'ясовуються відмінності в тому, як представники культур виражають емоції, коли спілкуються відповідно з людьми інших культур).

Вирішальною значення в процесах взаємодії культур набуває зміна станів, якостей, сфер діяльності, цінностей тієї чи іншої культури, породження нових форм культурної активності, духовних орієнтирів і ознак способу життя людей під впливом зовнішніх імпульсів. Тому щоб підтримувати різноманітні і багаторівневі контакти і форми спілкування, необхідно не лише знання відповідної мови, але й знання норми правил іншомовної культури.

Міжкультурна комунікація є індикатором розвитку культури, розкриває її здатність до сприйняття іншомовних елементів на основі нових, для певного соціокультурного організму форм, демонструє здатність транслювати свої цінності в інші культури.

Отже, міжкультурна комунікація є фактором соціокультурних змін і характеризується багатогранністю та динамічністю. Комунікація виконує дуже важливі функції в суспільному житті, створюючи умови для забезпечення роботи не тільки інформаційної, а й усієї суспільної сфери.

Наук. керівн. Архипенко Л. М.

Література: 1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич. – К. : Видавничий центр "Академія", 2004. – 344 с. 2. Портер К. М. Міжкультурна комунікація / К. М. Портер, О. В. Самовар. – К. : Видавничий центр "Академія", 2008. – 164 с. 3. Дерюгіна Т. О. Міжкультурна комунікація [Електронний ресурс] / Т. О. Дерюгіна. – Режим доступу : <http://uadoc.zavantag.com/text/4752/index-1.html>. – Назва з екрану. 4. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація / В. М. Манакін. – К. : Видавничий центр "Академія", 2012. – 284 с.